

โลกอาหรับ กับการชุมนุมทางการเมืองและการก่อการของประชาชน

โดยสุนทร คุณชัยมัง

เกริ่นนำ

ภายหลังจากกระแสทางการเมืองของการชุมนุมของประชาชนตูนิเซีย ที่กระพือโหม จากการเผาตัวตายของ Bouazizi จนกระทั่งประธานาธิบดีต้องหนีออกนอกประเทศ ได้ก่อผลสะเทือนอย่างใหญ่หลวงในภูมิภาค อาฟริกาเหนือ เป็นโดมิโน เอฟเฟ็ค เช่นที่อียิปต์ ก็กำลังเกิดเหตุการณ์ชุมนุมขับไล่ผู้นำที่ครองอำนาจมาเป็นเวลายาวนาน Hosni Mubarak นอกจากนี้ยังมีนักวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์บอกว่า จะส่งผลไปยังลิเบีย และซาอุดีอาระเบีย ด้วย ในขณะเดียวกันสำนักข่าวอัลจาซีร่า ก็ระบุว่า น่าจะรวมถึง อิรัลจีเรีย ที่ที่ซึ่งเกี่ยวข้อง กับตะวันตกและต่อเนื่องการเป็นเครือข่ายของโลกอาหรับในตูนิเซีย

Egypt

การชุมนุมของกลุ่มต่อต้านชาวอียิปต์ ที่เดินไปตามท้องถนน แสดงการต่อต้านโดยมีบุคลิกลักษณะของการแสดงออกในทางการเมืองแบบอารยะขัดขืน (civil disobedience) โดยเริ่มในวันที่ 25 มกราคม 2011 เป็นทั้งการชุมนุมและการจลาจล สถานการณ์ดำเนินมาเป็นระยะเวลาหนึ่งสัปดาห์ เป็นผลมาจาก Tunisian uprising ประเด็นที่เป็นข้อเรียกร้องเป็นเรื่องของความเดือดร้อนที่เกิดจากกฎหมายและการดำเนินงานทางการเมือง รวมทั้งประเด็นทางเศรษฐกิจ เช่น การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การอยู่ภายใต้กฎหมายภาวะฉุกเฉิน ไม่มีการเลือกตั้งเสรี ข้อจำกัดในการแสดงออกโดยการพูด การว่างงาน ค่าจ้างต่ำ การขาดแคลนที่อยู่อาศัย ราคาสินค้าอาหารแพง และเงื่อนไขสำหรับการดำรงชีพขั้นต่ำ

ผู้คนในท้องถิ่นต่างๆ ออกมารวมตัวกันในที่สาธารณะตลอดปีที่ผ่านมา และมีการรวมตัวกันเป็นจำนวนมากและเริ่มจลาจลไปทั่วประเทศในวันที่ 25 มกราคม 2544 ที่เป็นที่รู้จักกันว่า เป็นวันแห่งความโกรธ (Day of Anger) เป็นวันที่ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลและฝ่ายอื่นๆมารวมตัวกันในการชุมนุม ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในอียิปต์ เป็นที่ชุมนุมที่แต่ละคนพกพามาด้วยความไม่พอใจที่มีต่อรัฐบาล เป็นการชุมนุมทางการเมืองครั้งใหญ่หลังจากที่เคยมีเหตุการณ์จลาจล 1977 Egyptian Bread Riots (การชุมนุมต่อต้านโดยกลุ่มคนชั้นล่าง-

การกู้เงินช่วยเหลือ world bank ตามนโยบายของประธานาธิบดีอันวาร์ ซาดัต) และเป็นครั้งแรกที่ชาวอียิปต์ ที่มาจากสถานะทางเศรษฐกิจ-สังคมที่แตกต่างกัน และมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะต่อต้านรัฐบาล ร่วมกัน (And for the first time, Egyptians from different socio-economic backgrounds and faiths have joined in protest together)

ณ วันที่ 29 มกราคม มีผู้เสียชีวิตจากการชุมนุมอย่างน้อยที่สุด 105 คน (ในเมือง Suez 27 คน เมือง Alexandria 33 คน ในเมือง Cairo 45 คน และเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ 10 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 750 คน เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจและ 1,500 คน เป็นฝ่ายผู้ชุมนุม มีการปะทะกันอย่างรุนแรงของทั้งสองฝ่ายในเมืองไคโรและ เมืองซูเอซ โดยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปราบจลาจลพยายามอย่างเต็มที่ที่จะควบคุมเหตุการณ์โดยวิธีการต่างๆ และเครื่องมือที่มีอยู่ทั้งไล่ กระบอง กระสุนยาง น้ำ แก๊สน้ำตา และกระสุนจริงในบางกรณี ในขณะที่ฝ่ายผู้ชุมนุมต่อต้านก็ตอบโต้ด้วยสิ่งที่ใช้สิ่งที่จะนำไปสู่ความตาย แม้จะมีการตายเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ รัฐบาลปิดช่องทางที่จะเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและประกาศเคอร์ฟิว และประกาศว่าเป็นมาตรการป้องกันขั้นต่ำที่จะขัดขวาง ควบคุมการชุมนุม และป้องกันการลุกฮือของกลุ่ม fundamentalist Islamic groups

สถานการณ์ล่าสุด (30 มกราคม 2011) มีรายงานว่ามีการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและรองประธานาธิบดี ขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นครั้งแรกในรอบ 30 ปีของดำรงตำแหน่งของเขา และมีทหารออกไปรักษาความสงบในท้องถนน แต่ผู้ชุมนุมยังคงเรียกร้องให้ประธานาธิบดีลาออก มีรายงานเพิ่มเติมว่าลูกชายของมูบารัค เดินทางออกนอก ประเทศไปถึงกรุงลอนดอนแล้ว

ในกระแสกาลเรียกร้องไม่ให้แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้ความรุนแรงและให้นำไปสู่การปฏิรูปทางการเมือง ฝ่ายผู้ต่อต้านอาศัยช่องทางสื่อสารที่สร้างความสนใจต่อโลกภายนอกผ่าน Twitter, Facebook, Youtube และ พื้นที่ของ social media เพื่อจะจัดการต่อกิจกรรมและสื่อสารซึ่งกันและกัน ประสานงาน และเป็นหลักฐานที่ แสดงออกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยที่ฝ่ายรัฐบาลก็เพิ่มความพยายามที่จะจำกัดการเผยแพร่ข้อมูลที่เพิ่มขึ้นนี้ โดยจำกัดการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะส่วนที่เป็น social media มีการปิดบริการอินเทอร์เน็ตทั่วประเทศ และปิดโครงข่ายการใช้โทรศัพท์มือถือ (internet and mobile phone “blackout”)

อนึ่ง ประเทศอียิปต์ เป็นประเทศอาฟริกาตะวันออก เป็นประเทศที่เป็นส่วนผสมของความเป็นแอฟริกา เป็นประเทศในภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียน เป็นประเทศตะวันออกกลาง และเป็นส่วนหนึ่งของประเทศในโลก อิสลาม ทิศเหนือติดกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ตะวันออกเฉียงเหนือติดกับฉนวนกาซาและอิสราเอล ตะวันออก ทะเลแดง ตะวันตกติดกับลิเบีย และทิศใต้ติดกับซูดาน

Albania

ในอัลบาเนีย รองนายกรัฐมนตรี นาย Ilir Meta พยายามที่จะใช้อำนาจในการควบคุมสถานการณ์และปราบปรามฝ่ายต่อต้านรัฐบาล หลังจากมีการจัดตั้งกลุ่มต่อต้าน ก่อการขึ้นโดยพรรคสังคมนิยมแห่งรัฐและจัดชุมนุมประชาชนขึ้นราว 20,000 คน ในเมือง Tirana จนนำไปสู่ความรุนแรงและมีผู้เสียชีวิต 3 คน – และการดำเนินงานของพรรคฝ่ายค้านจะยังคงเดินหน้าต่อไป

Edi Rama ผู้ว่าการของเมืองหลวงอัลบาเนีย (Tirana) ซึ่งเป็นผู้นำพรรคสังคมนิยม (ฝ่ายค้าน) กล่าวตำหนิ Sali Berisha ในเรื่องการที่มีคนตายเกิดขึ้น และบอกว่า เป็นวันแห่งความโศกเศร้า (mourning) ของผู้คนที่ทั้งเมือง ขณะเดียวกันฝ่ายของ Berisha ก็แสดงท่าทีต่อกรณีที่เกิดขึ้นโดยระดมกำลังสนับสนุนและจัดตั้งมวลชนเพื่อต่อต้านการใช้ความรุนแรงพร้อมกับตำหนิท่าที Rama

รายงานล่าสุด (21 มกราคม 2011) มีผู้ชุมนุมถูกตำรวจปราบจลาจลยิงเสียชีวิตไปแล้ว 3 ราย

อัลบาเนีย เป็นรัฐสังคมนิยมอิสลาม มาก่อน และสถานที่ที่ตั้งอยู่ติดกับประเทศเซอร์เบีย มอนเตเนโกร มาเซโดเนีย ฯลฯ (กลุ่มประเทศที่เคยสังกัดยูโกสลาเวีย) เริ่มคลายตัวลงจากกระแสการเปลี่ยนผ่านสู่ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศในยุโรปตะวันออกที่เป็นเครือข่ายโซเวียต และก่อตั้งเป็นสาธารณรัฐ ในปี 1991 รวมทั้งเป็นสมาชิกของ EU ในระยะต่อมาในปี 2009

Algeria

Said Saadi - ฝ่ายค้าน

Abdelaziz Bouteflika- ปธน.

กลุ่มต่อต้านรัฐบาลของชาวอัลจีเรีย 2011 เป็นขบวนการที่ดำเนินมาตั้งแต่ต้นวาคม 2010 โดยมี ประเด็น คนว่างงาน การขาดแคลนที่อยู่อาศัย อาหาร คอร์รัปชัน สิทธิเสรีภาพและการเข้าถึงในการแสดงออก ในข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ตลอดจนเงื่อนไขเบื้องต้นของการดำรงชีพคนยากจน อัลจีเรีย เป็นประเทศที่ยัง ไม่มีรัฐบาลตามกฎหมาย ยังอยู่ภายใต้การปกครองแบบ state of emergency ซึ่งดำเนินมาตั้งแต่ปี 1992 การ ชุมนุมของฝ่ายต่อต้านจึงเป็นการทำทายเป็นการกระทำต่อรัฐและการละเมิดกฎหมาย

อัลจีเรีย เป็นประเทศในแอฟริกาเหนือ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดกับประเทศตูนิเซีย (ที่เกิดการปฏิวัติ ลูกเสือของประชาชนขับไล่ประธานาธิบดี เป็น อาลี) ทิศตะวันออกติดกับประเทศลิเบีย ทิศตะวันตกติดกับ โมร็อกโกและทิศใต้ติดกับทะเลทรายซาฮารา

Jordan

การชุมนุมต่อต้านรัฐของชาวจอร์แดน เริ่มขึ้นในวันที่ 7 มกราคม 2011 โดยมีกลุ่มคนงานจำนวน 200 คนจากภาคบริการสาธารณะ (public –sector workers) ออกมาเดินประท้วงบนท้องถนนในทางตอนใต้ของเมือง Amman เพื่อเรียกร้องค่าครองชีพ – ไม่มีการเข้าร่วมของพรรคการเมืองและสหภาพแรงงาน แต่ไม่มีรายงานโดยหนังสือพิมพ์ในประเทศ แรงกระตุ้นให้กระโจนทะยานโดย 2010-2011 Tunisian uprising และ 2011 Egyptian protests ที่มีการปราศรัยแบบไม่มีการเตรียมที่แสดงออกกันในทั่วประเทศของอียิปต์ในวันแห่งความโกรธ (days of anger) นำพาให้คนนับพันออกไปรวมตัวกันบนท้องถนน กลุ่มพี่น้องมุสลิม (Muslim Brotherhood) ซึ่งเป็นฝ่ายค้านที่ใหญ่ที่สุดในจอร์แดน เสนอความเห็นในวันที่ 26 มกราคม 2011 เชิญชวนให้ผู้คนหลั่งไหลมารวมตัวกันบนท้องถนน เพื่อต่อต้านการบริหารนโยบายเศรษฐกิจการเมืองและสถานการณ์ทางการเมืองของนายกรัฐมนตรี Samir Rifai

ปัญหาในด้านเศรษฐกิจของจอร์แดน เกิดขึ้นจากการขาดดุลการค้า ภาวะเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นจาก 1.5 % ไปเป็น 6.1 % ในเดือนธันวาคม 2010 คนว่างงานเพิ่มขึ้นจาก 12 % เป็น 25 % รัฐบาลมีข้ออ้างว่าไม่สามารถเก็บภาษีจากคนชั้นล่างได้ และรัฐสภาที่มีหน้าที่เป็นแต่เพียงสภาพตรายาง (rubber stamp) เป็นสาขาทางการบริหาร

หนึ่ง ประเทศจอร์แดน ตั้งอยู่ที่ทวีปเอเชีย-ตะวันออกกลาง ทิศตะวันตกติดกับประเทศอียิปต์ (ที่มีการชุมนุมขับไล่ประธานาธิบดีบูมารด์) มีชายแดนทางตะวันออกเฉียงใต้ติดกับซาอุดีอาระเบีย ทิศเหนือติดกับซีเรีย เวสต์แบงก์ ทิศตะวันตกติดกับอิสราเอลและบางส่วนของทะเล Dead Sea ทิศตะวันออกติดกับอิรัก

Yemen

Yemen protests demand president's ouster

Last updated: Thursday, January 27, 2011 1:57 PM ET Comments 90 Recommendations 44 The Associated Press

ปี 2011 ชาวเยเมน เดินตามรอย 2010–2011 Tunisian uprising and the 2011 Egyptian protests เป็นการลุกขึ้นประท้วงของประชาชนในโลกอาหรับ เป็นการต่อต้านที่มุ่งต่อประเด็นการคอร์รัปชันและความยากจนทางเศรษฐกิจ (ซึ่งเป็นเหตุที่มีการสะสมกันมาอย่างยาวนานและค่อยๆ เคลื่อนตัว / ชาติขวางระบบ – agitate)

มีการรวมตัวของประชาชนในเมือง Sana'a เพื่อเรียกร้องให้เปลี่ยนรัฐบาล และอาจจะลุกลามเป็น กระทบมวลชนขนาดใหญ่ทำห้ายต่อรัฐบาลประธานาธิบดี Ali Abdullah Saleh เพราะการชุมนุมมีการ เปรียบเทียบเข้ากับประธานาธิบดีของตูนิเซีย ที่เป็นรัฐบาลคอร์รัปชัน และทำให้เยเมนยากจน อย่างน้อยในวันที่ 27 มกราคม 2011 มีการชุมนุมบนถนนในเมือง Sana'a มากกว่า 16,000 คน และในจำนวนนี้ 10,000 คน เป็น นักศึกษาจาก Sana'a University

หลังจากที่รัฐบาลประกาศที่จะมีการปฏิรูปทางการเมือง แต่ฝ่ายต่อต้านปฏิเสธข้อเสนอ เพราะเห็นว่า จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงเช่นที่ตูนิเซีย สื่อในเยเมนวิเคราะห์ว่า กระจงจะไม่ต่อเนื่องและเป็นการรวมตัวของ ประชาชนขนาดใหญ่เช่นที่อียิปต์ แต่จะเป็นการรวมตัวที่เกิดจากการของฝ่ายตรงกันข้ามทางการเมืองที่จะใช้ วิธีการแบบตูนิเซียเพื่อโค่นล้มอำนาจของ Saleh และที่เยเมนจะมีการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนเมษายน ที่จะ ถึงนี้

อนึ่ง ตามลักษณะภูมิศาสตร์ เยเมนเป็นประเทศทางตอนใต้ของซาอุดีอาระเบีย ตะวันตกติดทะเลแดง ตะวันออกติดกับโอมาน ทิศใต้ติดกับทะเลอาหรับ อ่าวเอเดน และเป็นพื้นที่ร่วมกับประเทศอาฟริกา เช่น โชมเลีย ดิจิบูตี เจริเรีย และเอธิโอเปีย

ข้อสังเกต

- ประเด็นร่วมของวิกฤติในโลกอาหรับ ที่เกิดจากประเด็นข้อเรียกร้อง คือ การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ (ตำรวจ) การไม่เป็นประชาธิปไตย - อยู่ภายใต้กฎหมายภาวะฉุกเฉิน ไม่มีการเลือกตั้งเสรี ข้อจำกัดใน การแสดงออกโดยการพูด ประเด็นความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ - การว่างงาน ค่าจ้างต่ำ ประเด็นของ คุณภาพชีวิตและสังคม - การขาดแคลนที่อยู่อาศัย ราคาสินค้าอาหารแพง และเงื่อนไขสำหรับการ ดำรงชีพขั้นต่ำ รวมทั้งการต่อต้านการคอร์รัปชัน (อำนาจแบบ kleptocracy) --- การไม่เป็น ประชาธิปไตย /ความเป็นโลกอาหรับ
- Political practice โดยการชุมนุมมวลชนขนาดใหญ่ในเมืองหลวง (อาจจะรวมถึงการก่อการโดย นักศึกษา -ปัญญาชน และเคลื่อนไหวแบบความเป็นไปเองของตัวตนแบบ social network)

เอกสารอ้างอิง

1. Wikipedia
2. Youtube
3. 2010–2011 Arab world protests (Algeria, Egypt, Jordan, Yemen)
4. http://www.stratfor.com/analysis/20110129-the-egyptian-unrest-a-special-report?utm_source=SpecialReport&utm_medium=email&utm_campaign=110129&utm_content=readmore&elq=14af081072a64872aa580a99cf143e7c